

MAGYAR LAPOK

XI. évfolyam, 239 (3103) szám

KERESZTENY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

4247.4 millió pengő az ország 1943. évi költségvetésének kiadási végösszege

A Ház elé terjesztette a pénzügyminiszter a jövő évi költségvetést. Hadmentességi és hadkötelezettségi adót vezetnek be. Vagyonválságot fizetnek a zsidók

A képviselőház péntek délelőtti ülésén a Ház részleteiben is elfogadta a varmegyék, városok és községek önkormányzatának szabályozásáról szóló javaslatot, valamint Szombathely és Kaposvár megyei városok törvényhatóságú városokká való nyilváníttatásáról szóló javaslatot, majd az adóstatistika 1943. évi füzetét. A javaslatot és a jelentést kiadták az illetékes bizottságoknak. A pénzügyminiszter azután megkezdte nagy érdeklődéssel várt beszédében az 1943. évre szóló állami költségvetés ismertetését.

A költségvetés jelentősebb tételei

A mostani költségvetés tételei — ugymond — lényegesen magasabbak a tavalyinál, minthogy a tavalyi költségvetésben még nem szerepeltek a visszafért Délvidék költségvetési tételei. Bár háboru közepén állunk, a költségvetés mégsem nevezhető háborus költségvetésnek, mert nem tartalmazza a honvédség további felszerelésére szolgáló költségeket és a hadviselés költségeit.

A pénzügyminiszter azután ismertetette a jövő évi költségvetés adatait. Ezek szerint az 1943. évi állami költségvetés kiadásai 4247.4 millió pengőt, a bevételek 4017 millió pengőt tesznek ki. Tehát a költségvetési hiány 200.4 millió pengő. A közigazgatás kiadásai a költségvetésből 2920.3 millió pengőt, a bevételek 2768.7 millió pengőt tesznek ki. E szerint a közigazgatás költségvetésének hiánya 151.6 millió pengő. Az állami üzemek kiadása 1327.1 millió pengő, bevétele 1278.3 millió pengő, tehát az üzemek hiánya 48.8 millió pengő. Az 1942. évi költségvetéshez viszonyítva a kiadások 782.5, a bevételek 755.6 millió pengővel emelkedtek. A honvédelemre fordított kiadások 263.7 millió pengő emelkedést mutatnak. A honvédelmi kiadások csupán a honvédelmi tárca keretében 845 millió pengőre rúgnak a jövő évi költségvetésben. Az 1942. évi 581.5 millió pengővel szemben. A költségvetés emelkedését első sorban arra vezethetjük vissza, hogy az idei költségvetés tételei a délvidéki területek költségeit is magukban foglalták. Másodsorban emelkedtek a honvédelmi tárca költségei, amit nem kell külön megindokolni, harmadsorban a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló terv költségeiről is gondoskodtak. Jelentős mértékben felemelték a köztisztviselők

fizetését, családi pótlékát és nyugdíjait is.

A pénzügyminiszter ezután ismertetette a kormány gazdasági és pénzügyi politikáját.

Gazdasági és pénzügyi politikánk — mondotta — négy pilléren nyugszik. Ezek: 1. Emelni kell a termelés minőségét és mennyiségét, a termelés eszközeinek észszerű kihasználásával, valamint az egyéni és vállalati teljesítmény fokozásával. 2. A fogyasztást szabályozni és irányítani kell. 3. A termelést a nemzet nagy céljainak szolgálatába kell állítani és a nemkívánatos vásárlóerőt le kell faragni. 4. A helyes költségek és hitelpolitika érdekében a termelés eszközöket előteremteni a pénzügyi intézeteknél és azokat a közszolgáltatásba állítani. Ezt a 4 alappilléren nyugvó gazdasági és pénzügyi politikát évek során át változtatlanul követem és a jövőben is követem. Ezzel a politikával sikerült az állami költségvetést megőrsorozni, sikerült hadseregünket korszerűen felszerelni és a háborus kiadásokat előteremteni. Természetes, hogy a háboru alatt a termelésnek lényegesen nagyobb részét kell a nemzet rendelkezésére bocsátania és csak kis része marad a polgári fogyasztásra. Ugyanakkor lényegesen növekszik az állami pénzügyi szükséglet is. Az egyensúlyi helyzetet tehát mind nehezebb fenntartani és egyre nagyobb nehézségekkel kell megküzdeni. A hadsereghez hasonlóan a polgári élet minden vonalán is szükség van a mozgósításra. A költségvetésben különösen is minden más pénzügyi és gazdasági kérdésben a következő szempontoknak kell érvényesülniük: 1. Mindenekelőtt áll a legtávolabbi értékben vett honvédelmi szempont. 2. A belső front szempontja. Ebben a feladat a fegyverkezett magatartás, a fokozott munkateljesítés és termelés, a munkások lemondás, végül pedig a szociális igazságosság érvényesítése. 3. A pénzügyi szempont. Szükséges a fedezet előteremtése az egészséges pénzügyi alap. 4. A háboru után a nemzet szempontja: Már most fel kell készülni a háboru után előkövetkező feladatokra.

Kötelességeink a hadsereg és a bevonultak hozzátartozói iránt

— Amikor az első szempontnál és következményeiről beszéltek, tiszteltünk és megbecsülésünk, őszinte hála, igaz magyar szeretetünk veszi körül honvédeinket és várja őket hazra. Adja Isten, hogy minél előbb, minél nagyobb számban és győzelmesen jöjjenek. Itthon is meg kell tennünk mindent, legelőször is jó felszereléssel és fegyverrel kell ellátni hadseregünket.

A felszereléssel egyenrangúnak tartunk még két szempontot: az egyik a bevonultak hozzátartozóinak segélyezése, a második a rokkantak özvegyek és hadiárvaik segélyezése. A kormány mindkettőben újabb rendezéseket készít elő, melyeket a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalásakor ismertet a honvédelmi miniszter.

A második szempontnál, a belsőfront szempontjánál a fegyverkezett magatartást jelölte meg feladatául a pénzügyminiszter. Kérte a lakosságot, hogy ne üljön fel mindenféle híresztelésnek. A belsőfront legfontosabb kérdése világos és pedig a fokozott munkateljesítmény és termelés. Mezőgazdasági téren ezt hivatott előmozdítani a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló törvény, amely valóságos mezőgazdasági mozgósítás. 1943 végéig 163 millió pengő áll rendelkezésre a mezőgazdaság fejlesztésének céljaira.

A pénzügyminiszter ezután ismertetette

és csak kis része marad a polgári fogyasztásra. Ugyanakkor lényegesen növekszik az állami pénzügyi szükséglet is. Az egyensúlyi helyzetet tehát mind nehezebb fenntartani és egyre nagyobb nehézségekkel kell megküzdeni. A hadsereghez hasonlóan a polgári élet minden vonalán is szükség van a mozgósításra. A költségvetésben különösen is minden más pénzügyi és gazdasági kérdésben a következő szempontoknak kell érvényesülniük: 1. Mindenekelőtt áll a legtávolabbi értékben vett honvédelmi szempont. 2. A belső front szempontja. Ebben a feladat a fegyverkezett magatartás, a fokozott munkateljesítés és termelés, a munkások lemondás, végül pedig a szociális igazságosság érvényesítése. 3. A pénzügyi szempont. Szükséges a fedezet előteremtése az egészséges pénzügyi alap. 4. A háboru után a nemzet szempontja: Már most fel kell készülni a háboru után előkövetkező feladatokra.

a földművelésügyi tárca tételeit, majd felvetette azt a gondolatot, hogy helyes lenne a nagybirtokok megfelelő mozgósítása. *Néhány millió hold földet mozgósítani kellene. Nem intézményre, vagy jogi szervezetre gondol. Az így mozgósított birtokosok elvállalják, hogy néhány száz hold földön azt termelik, amiben egyébként hiány áll elő. Fontos lenne ez a közszükséglet fedezésére szolgáló termények és ipari nyersanyagok előteremtése és a hadsereg közszükségleti szempontjából.* A termelés fokozásában reményt fűzhetünk az új szolgálati rendszerhez. A többetermelőt jutalmazzuk, a kevesebbet termelőt büntetjük, ami serkentő hatással lesz. A földművelésügyi tárca költségvetése végeredményben 265 millió pengő, a néhány év előttiéknél csaknem tízszerese.

— Háboruban vagyunk — folytatta a miniszter — és a legnagyobb hadiüzem éppen a mezőgazdaság. Nem kevésbé fontos azonban az ipari termelés fokozása. Az állami támogatás adó- és vámkedvezményben és a szükséges hitelek biztosításában rejlik. Itt is négy szempontot kell figyelembe venni: 1. A nyersanyag előteremtése. 2. Az energia biztosítása. 3. A termelőképeség növelése. 4. A munkaerő megszervezése. A nyersanyaggyártásban igen szigoruan kell eljárni. Legfontosabb a honvédelmi szükséglet biztosítása.

Az ipari termelés fokozásához szükséges még a munkaerő biztosítása is, mert nagy nehézségekkel kell megküzdeni e téren és különösen tanult szakmunkásokban van hiány. Bár háboruban élünk, a költségvetés mégis igyekszik a szociális kiadásokat emelni és erre a célra az idén 250 millió pengőt irányoztunk elő a tavalyi 230 millióval szemben. Az ANCSA céljára 80 milliót bocsátunk rendelkezésre. Megszerveztük a munkaházak építését és a kormány ipari családibérek bevezetését is tervezi. A tárca keretén belül rendezik a kántorkérdést, a segédlelkészek díjazását és a különböző tisztviselők státusaiban javulások lesznek.

Ennél a pontnál beszélni kell általában a köztisztviselők helyzetéről. Ideálom nem az, hogy sok rosszul fizetett tisztviselő legyen és lassan adminisztráljon, hanem kevés jól fizetett tisztviselő gyorsan és jól adminisztráljon. A kormány a háborus munkaátalányt rendszeresíti meg. Ugyancsak rendezni kívánjuk a nyugdíjasok családi pótlékát is.

Hadkötelezettségi és hadmentességi adó

Az államháztartás — szükségleteihez elsősorban adóztatás útján kívánja előteremteni a fedezetet. Két új adónemet fogunk bevezetni — mondotta — az egyik az egyszerű hadkötelezettségi adó, a másik a hadmentességi adó.

Az előbbi azok fizetik, akik a erdes sorozáson nem bizonyultak alkalmasoknak, a másodikat, akik nincsenek kinn a fronton. A javaslatok kézen állnak a benyújtásra. Egy másik javaslat a zsidók háborus hozzájárulására vonatkozik. Véleménye szerint *igazságos és méltányos, hogy akik az utolsó évtizedben a nemzeti jövedelemből arányszámukkal meghaladóan vették ki részüket és a nemzeti vagyon nagy részét vették hatalmukba, ha fegyverrel kezükben nem teljesítenek szolgálatot, fokozott mértékben járuljanak hozzá a háborus kiadásokhoz.* Ezt az adót a vagyon alapján vetjük ki, a beruházási hozzájárulás példájára és vagyondézsma jellege lesz. A befizetésre lényegesen rövidebb idő áll rendelkezésre, tekintettel a rendkívüli viszonyokra és rendkívüli célokra. A pénzügyminiszter azután részletesen foglalkozott az árpolitika kérdésével. Hangoztatta, hogy a most következő A Ház az expozé, mely több, mint kiküszöbölése és az indokolatlan kereskedői haszon szűkítése és a termelési költségek biztosítása révén iparkodnak nyugalmi helyzetet teremteni.

A Ház az expozé, mely több, mint egy óra Eöszat tartott, nagy tetszéssel fogadta.

A Ház legközelebbi ülését október 29-én, csütörtökön délelőtt tartja.

A képviselőház bizottságai hátfő délelőtt 10 órakor kezdik tárgyalni a költségvetést. Elsőnek a kuitustárca és belügyi tárca költségvetését tárgyalják. Minden nap délelőtt és délután is ülést tartanak a bizottságok, csupán október 31-én és november 2-án szünetel az ülésük.

Ujabb tanukat hallgatnak ki az Orsolya Rend által a volt görögkeleti püspök-ellen indított birtokvisszaperelési ügyben

December 18-án lesz az újabb tárgyalás

Nagyvárad. Saját tud. A nagyvárad-i törvényszék dr. Hoványi polgári egyes bírójának pénteken délelőtt tartott újabb tárgyalást annak a keresetnek az ügyében, amelyet a Szent Orsolya Nővérek Rendje indított a görögkeleti püspökség ellen a főposta mellett elterülő, s egykor a Rend birtokát képező épülettömb visszaszerzésére.

Keresetében a Rend — mint annak idején megirtuk — előadta, hogy a román miniszterium minden igyekezete Nagyvárad legrégibb tanítónőképzőjének és egyben az Orsolya Nővérek rendje többi iskolájának romanizálása volt. Hogy megakadályozza a magyar tanítónők felnevelését, megszüntette a tanítónőképzőt és előírta a nyolcosztályos gimnázium felállítását, de azt is csak olyan kikötéssel, hogy a gimnázium céljaira új helyiségeket építenek és szerelnek fel. Az ügyben ez év július 11-én megtartott tárgyaláson a tanuvalomá-
sok is alátámasztották a kereset állításait.

A péntek délelőtti tárgyaláson a Rend képviselője a bizonyítás kiegészítése iránti kérelmét terjesztette elő. Ujabb

tanuk kihallgatásával azt kívánja bizonyítani, hogy a Rendet a román miniszterium részéről kikötött és sürgtetett építkezések újabb és újabb áruhitelnek felvételére kényszerítették, mert az építkezések befejezéséhez már nem volt meg a szükséges, saját tőkéje. Így nagyobb összegű áruhitelt vettek igénybe, többek között az Andrányi Károly és fia vállalkozó cégtől, ezt az áruhitelt azonban a cég által kikötött határidőben nem tudták visszafizetni. Hasonlóképpen nagyobb összegű tartozása volt a Rendnek Heller Emil fakeskeredő cégnél és a Köblös téglagyárnál is. Az építkezésekből származó adósságainak kiegyenlítésére a Rend kölcsönt is kénytelen volt felvenni a Nagyvárad-i Népszövetségi Hitelintézetnél. A kölcsönt azzal a kikötéssel kapta, hogy azt legkésőbb három hónapon belül visszafizeti. Ezt azonban nem tudta teljesíteni. A hitelezők sürgető levelei egymást érték. Ilyen kényszerítő körülmények hatása alatt határozta el — hosszas belső viták és vívódások után — a per tárgyat képező ingatlan eladását, hogy annak árából rendezzék a felgyü-

Apolló Filmszínházban

Az évad legnagyobb sikerű magyar filmje!

JELMEZBÁL

Főszerepben: Szörényi Éva, Turay Ida, Ajtay, Greguss, Bilicsi

Belvárosi

A mai idők leaktualisabb filmje!

G. P. U.

(Hogyan dolgozott külföldön a K. mintern.) — A nagy Szovjet bünszövetkezetről fest megrázó képet filmünk.

Miért?

Főszereplői:

Muráti, Páger, Vaszary

a CASINOBAN

lemlett adósságokat. Mindezeknek bizonyítására kéri a Népszövetségi Hitelintézet részéről Zöldi Bertalan igazgató, az Andrányi Károly és fia vaskereskedés képviselőjében Krausz Samu igazgató, a Köblös Téglagyár részéről Frankl Béla gyáros, végül Heller Emil fakeskeredő kihallgatását.

A bíróság helyt adott a felperes kérelmének. A tárgyalást elnapolta, elrendelte az újabb tanuk kihallgatását s a következő tárgyalást december 18-ára tűzte ki.

vetelte a kutya előkerítését s visszaadását, mert — szerinte — az egy igen értékes kutya, azt nem lehet csak úgy egyszerűen elveszteni. Hiába védekezett B. S. jogos felháborodással, hogy, de hiszen azt a kutyát örökáron nekiadták s ő is csak azért fogadta el, mert — mint állatbarát — nem akarta, hogy a kutya ismeretlen emberhez s esetleg rossz sorsba kerüljön.

„Ha per, hát hadd legyen per” — csapott erre az asztalra a volt tulajdonos és per indított a járásbírósnál a közben előkerült kutya visszaszerzésére, illetve a kár megtérítésére. Az első tárgyalás eredménytelenül ért véget, a bíróság szakértők meghallgatását rendelte el annak tisztázására, hogy valóban értékes fajkutyáról van-e szó, mely vadászatra is kiválóan alkalmas, — mint azt a volt tulajdonos állítja, — vagy pedig egyszerűen díszkutyáról, amelynek semmi gyakorlati haszna nincs.

A mai tárgyaláson teljes számban megjelentek az idézettek: a régi és új tulajdonos és per indított a járásbírósnál a közben előkerült kutya visszaszerzésére, illetve a kár megtérítésére. Az első tárgyalás eredménytelenül ért véget, a bíróság szakértők meghallgatását rendelte el annak tisztázására, hogy valóban értékes fajkutyáról van-e szó, mely vadászatra is kiválóan alkalmas, — mint azt a volt tulajdonos állítja, — vagy pedig egyszerűen díszkutyáról, amelynek semmi gyakorlati haszna nincs.

„Kérem, ennek a kutyának pedig-re van! — harsogta meggyőző erővel a felperes képviselője.

— Az lehet kérem, — mondta erre nyájasan az alperes — de van-e szimatja, ami egy vadászkutyánál mégis csak elsőrendű követelmény.

Az egyik szakértő erre részletesen kifejtette, hogy tulajdonképpen mi is az a szimat.

A kutya láthatólag unta már a dolgot s türelmetlen hunyorgatással nézett hol a szakértőre, hol pedig régi és új gazdájára. Feljűk mintha a szemrehányó pillantáson kívül nem jól leplezett dühös vicsozitást is küldött volna...

A szakértői szemle azonban szomorú s a jelenlévő kutya méltóságát mélyen sértő eredménnyel végződött: kiderült, hogy a nap hősenek annyi szimatja sincs, amennyi egy egészen gyenge és elmosódott róka-illat felfedezéséhez szükséges.

Még szerencse, hogy végül a felek a porig sujtott kutya lehajtott feje fölött barátságos kézfogással megegyeztek. Mert a végén még a kutya indított volna becsületsértési pert a sokat okvetet lenkedő szakértő ellen...

(M. F. V.)

Bejelentette a miniszterelnök a zsidók háborús vagyonadójáról készült javaslat benyújtását

Aszociális helyzet áll fenn a lakáskérdésben a zsidók javára. Községi előljáróságok veszik át december 10-ig el nem adott zsidó birtokokat

A Budapesti Értesítő jelenti: Kállay Miklós miniszterelnök a Magyar Élet Pártjának csütörtök esti értekezletén nagyobb beszédet tartott, melyben hangsúlyozta, hogy eddigi pénzügyi politikánk teljes mértékben bevált. Az irányelvek a kül- és belpolitikában továbbra is változatlanok maradnak. Külpolitikában a rendíthetetlen hűség és kitartás szövetségeseink oldalán, belpolitikában erős, független, keresztény Magyarország biztosítása, aminek legfőbb követelménye a belső béke fenntartása. A jó közellátáshoz szükség van a közönség támogatására is. Az árulrejtés büntény és ezért drákói eszközökkel gondoskodunk az eldugott készletek elvételéről. A tisztviselők kérdésében a pénzügyminiszter a képviselőház pénteki ülésén bejelentést tesz, amely kielégítő megoldást tartalmaz.

Bejelentette, hogy a pénzügyminiszter már elkészítette az egyszerű hadkötelezettségi adóról és a hadmentességi váltságról szóló törvényjavaslatot. A zsidók vagyonadójáról szóló javaslattal még foglalkozik a pénzügyminiszter. A két törvényjavaslatot egyszerre nyújtják be a házbán. A zsidók háborús költséghozzájárulásáról szóló javaslat vagyonadó-jellegű lesz. A cél az, hogy a zsidóság vagyoni helyzete ne lehessen jobb, mint a magyar polgárok nagy többségé. A lakáskérdésben a szociális állapot áll fenn a zsidók javára. Az erre vonatkozó javaslat a keresztény rétegeket óhajtja megfelelő lakáshoz segíteni. A zsidóság tekintetében más intézkedések is tárgyalás alatt vannak. Azon lesz, hogy az úgynevezett

kuleszpozíciók minél gyorsabban keresztény kezekbe menjenek át.

A zsidó birtokok átvételéről a következőket mondotta: Tekintettel arra, hogy az 5 holdon aluli zsidó birtokok szabadszékéből való eladása terén eddig nem volt tapasztalható nagyobb mozgalom, a napokban a földművelésügyi miniszter rendeletet bocsát ki, mely szerint a december 10-ére kitűzött határidőig el nem adott ilyen zsidóbirtokot az Országos Földhitel Intézet megbízottjaként a községi előljáróságok veszik át és már lehetőség szerint december 20-ig tegyenek javaslatot azoknak értékesítésére. Az 5 és 100 hold közötti zsidóbirtokokat vitézi telkek céljaira osztják fel, mégpedig 30 százalékban a világháború vitézei, 70 százalékban a mostani háború vitézei között. Az arany vitézei értékek tulajdonosai és azok, akik különösen kitüntették magukat,

azonnal részeseüljenek juttatásukban. A 100 holdon felüli zsidóbirtokokat hajlandók keresztény magyar embereknek bérbeadni, vagy pedig kisemberekből álló bérlőszövetkezeteknek juttatni.

A zsidóság hagyjon fel azzal a reménykedéssel, hogy ezeket a földeket valaha visszaadják. Nem hajlandó tűrni, hogy a zsidóság most, bukásában jobban mérgezzen, mint virágkorában. Szembeszáll ezért a zsidósággal, de szembeszáll azokkal is, akik az országban nem látnak más problémát, mint a zsidókérdést.

A hadseregről szólva megállapította, hogy a magyar vitézség, a magyar becsület érintetlen. Hőnvédelmi érdek, hogy a hadbavonultak hozzátartozóinak igényeit megfelelően kielégítsék. A közigazgatás kérdését a legnagyobb szociális feladatnak kell tekinteni.

„Egyszer volt Váradon kutyaper”

„Egyszer volt Budán kutyavásár” — halljuk szinte naponta a régi szállóigét. Miután pedig Várad mindig híres volt abban, hogy semmiben sem akar lemaradni a fővárossal szemben, kifogott magának egy hasonló „kutyadolgot”, amiről majd évtizedek, sőt századok múlva is emlegetik a nevét, valahogyan így, hogy:

„Egyszer volt Váradon kutyaper.”

Mert az volt. Olyan kutyaper, hogy harsogott a törvényszék folyosója az ügyvédek és egyéb törvényszéki befentesek hahatájától.

A baj ott kezdődött, hogy dr. R.

nagyvárad-i kutyatulajdonos átadta fehér-fekete foltos, korcs spanierjét... (Bocsánat a korcs kifejezésért. Nem szeretnők, ha ebből egy újabb kutyaper, mondjuk egy kutya-becsületsértési, vagy esetleg hitelrontási per kerekednék ki! Inkább visszavonjuk.) Szóval: telivér spanierjét átadta B. S. másik tiszteletreméltó kutyabarátjának azzal, hogy neki rengeteg kiadása van rá, nem bírja tovább tartani. B. S. örömmel vette a váratlan ajándékot, s immár mint boldog kutyatulajdonos tért haza otthonába. Történt azonban egyszer, hogy a kutya elveszett. Erre megjelent B. S.-nél a régi tulajdonos és méltatlankodva kü-

Dakar ellen már a közeljövőben megindul az angol-amerikai támadás

Angol vélemény szerint Sztalingrád elvesztése roppant hatással lesz a Szovjet gazdasági és hadászati helyzetére

Rómából jelentik: (Stefani.) A Sunday Times moszkvai tudósítója megállapítja, hogy a sztalingrádi német támadások legfőbb veszedelem a német légierő feltétlen uralmában van. Ez ellen a Szovjet nem tud védekezni. A város elvesztése roppant erkölcsi és hadászati csapás lesz a bolsevistákra és megkönnyíti a németeknek a Volga vidék gazdasági kihasználását, egyúttal pedig felszabadít nagyszámú harckocsit és repülőgépet, valamint katonát a Kaukázus legyűrűsére. A tudósító további közlése szerint Moszkva igen súlyos tétre számít, mert nincs tüzelőanyag. (MTI.)

Rómából jelentik: (MTI.) A Piccolo jelentése szerint Francia Nyugat-Afrikából érkezett hírek szerint már a közeljövőben számítani lehet egy angol-amerikai támadásra a francia birtokok ellen. A támadást október végétől májusig kell végrehajtani. Az angol-amerikai támadás végrehajtására már előkészületek történtek.

Moszkva „utcai embere” erősen aggódik

Genf. (MTI.) A Német TI jelenti: Londoni hír szerint a szovjet kormány felszólította az angol kormányt, hogy tegyen azonnali lépéseket a második arcvonal megteremtése érdekében. Az angoloknak így módon kell biztosítani együttérzésüket a szovjetekkel. Azóta is újabb közvetlen követelés hangzott el a Szovjet Unióban. Egy szovjet szónok kijelentette, hogy Anglia és az Egyesült Államok vezetői szándékosan késleltetik a második arcvonal felállítását, azért, hogy megvédjék területi épségüket a Csendes-óceánon és Afrikában.

A moszkvai kijelentés nagy aggodalmat keltett az „utca emberében.”

Még mindig támadják a bolsevisták a Sztalingrádnál az északi német záróállásokat

Berlinből jelentik: (Interinf.) A szovjet csapatok csütörtökön is támadást intéztek széles arcvonalon, de mindenestre kisebb heveséssel, mint az előző két napon, a Sztalingrádtól északnyugatra húzódó záróállás ellen. A szovjet támadásokat német és román csapatok mindenütt visszaverték és érzékeny veszteséget okoztak az ellenségnek. A két szövetséges hadsereg légiereje új csatát érte fölött. Sztalingrád ipari negyedeiben a harcok 22-én a tüzéségi tevékenység jegyében folytak. A német bombázók bombázóport zúdítottak a Vörös Október kohóművekre és a körülötte húzódó iparművekre, egyre növekvő hatással. A tuapszei arcvonalon német hegyvidéki csapatok északnyugati és déli irányban további, részben tekintélyes területeket hódítottak meg. Míg északnyugati irányban a Tuapsze-Majkop háóhoz közelednek, déli irányban újabb uralkodó hadászati magaslatok ellen törnek előre. A harcokat az úttalan terep rendkívül megnehezíti.

Berlinből jelentik: (NTI.) A véderő főparancsnokság közli: Az idő rosszab-

bodása Nyugat-Kaukázusban megnehezíti a harcok folytatását. A jármű oszlopok számára nem járhatók többé az erdei utak. A felhőszakadászerű esőzések sem tudták enyhíteni a német he-

Német gyorsnaszadok győzelmi kimutatása

Berlinből jelentik: (NTI.) Mint a Német Távirati Iroda értesül, német gyorsnaszadok a háboru kezdete óta 39 hadihajót sülyesztettek el, köztük 15 rombolót, egy segédcirkálót és 3 búvárnaszadot. Elsülyesztettek továbbá 134, összesen 571.000 tonnányi kereskedelmi hajót, köztük 12 tartályhajót. Megrongáltak két cirkálót, több gyorsnaszadot és 10 kereskedelmi hajót. A gyorsnaszadok egész teljesítményét azonban csak akkor lehet helyesen megítélni, ha figyelembe vesszük, hogy harcra és támadásra való állandó készenlétükkel milyen nagy ellenséges erőket kötnek le rombolókban, őrhajókban és különleges naszadokban. Az angolok ugyanis kénytelenek állandóan kísértetni teherhajóikat és biztonságukra egész sereg hadihajóegységet alkalmazni.

Pétain tábornagy üzenete Francia Nyugat-Afrika lakosságához

Dakar. (MTI.) Az OFI jelenti: Darlan tengernagy Dakarba érkezett és a dakari rádióban felolvasta Petain tábornagy üzenetét Francia Nyugat-Afrika lakosságához. A tábornok üzenete szerint ma újabb fenyegetésekkel árasztják el a franciákat.

Megállapítja a tábornagy üzenetében, hogy Franciaország a vereség óta a leg-súlyosabb nehézségek ellenére is állta szavát és állni is fogja.

Buenosairesből jelentik: (NTI.) A

A napokban nyílik meg

Major György

fényképészeti műterme, szaküzlete és amatőr-laboratóriuma Rákóczi-ut 13.

gyivadászok támadó lendületét. A közepes és északi arcvonalzakaszon a rossz időjárás és a terep megromlása megakadályozta a harcselekményeket. Ahol a bolsevistáknak sikerült elszigetelt előretöréseket végrehajtani, a német csapatok ellentámadásokat indítottak és visszaverték a támadókat. A légierő támadásai Sztalingrád északi, a Don és Volga közti célpontok ellen irányultak.

Olasz vadászpilóták hatalmas sikere Észak-Afrikában

Róma. (MTI.) A Stefani jelenti: Az olasz főhadiszállás 879. közleménye: Az egyiptomi arcvonalon október 20-án vívott diadalmas légi csatában, amelyben mintegy kétszáz angol és tengely repülőgép vett részt, olasz vadászpilóták 44, német vadászpilóták 11 ellenséges gépet lelőttek. A tengely vesztesége 11 gép. Egyéb ellenséges haditevékenység következtében két gépet veszítettünk. Még további 15

repülőgépünk többé-kevésbé megsérült. Olasz és német repülőgépek tegnap újból támadták a tengely állás felé tartó ellenséges légitámaszpontokat. 8 ellenséges repülőgépet elpusztítottak, 4 gépet a légvédelem lőtt le. Egy saját gépünk nem tért vissza.

Október 20-án és a 21-re virradó éjjel olasz bombavetőrepülőgépek szemmellátható eredménnyel támadták Gibraltár katonai célpontjait.

A tengely légitámaszpontjait éjjel-nappal folytatták támadásaikat Málta sziget ellen.

Berlinből jelentik: (NTI.) Berlini illetékes helyen a képzelet szüleményének mondják Alexandernek, az angol tengely részeti hivatal első lordjának azt az elhatározását, hogy a szövetségesek a tengely hatalmának 530 búvárnaszadját sülyesztették el, illetve semmisítették meg. Alexander ezzel nyilvánvalóan enyhíteni igyekezett a szövetségesek nagy hajóvesztése miatt aggodalmakat. (MTI.)

Pueblos című lap értesülése szerint az Egyesült Államok hajlandó Argentínának fegyvert szállítani azzal a feltétellel, ha Argentína katonai támaszpontokat bocsát rendelkezésére az Egyesült Államoknak. Argentína elutasította ezt a követelést.

Santiago de Chileből jelentik: (Stefani.) A La Nación című lap buenosairesi tudósítójának Castilló államelnökkel folytatott beszélgetését közli. Az államelnök kijelentette, hogy az elnöklése alatt álló kormányt semmi sem bírhatja rá a semlegességtől való eltérése. (MTI.)

Három hónapi fogházat kapott Fritsch Walter merénylője

Rendretusította a bíróság a védő beszédébe idegesen beleszóló sértett felet

Nagyvárad. Saját tud. Részletesen beszámoltunk már arról, hogy ez év májusában Fritsch Walter nagyváradai hentesmester és segédje között nézeteltérés keletkezett, amelynek következtében a segéd, Pap-Csont János bélhántó késével megszúrta Fritsch Waltert, akinek sérüléseit a Szent József Szanatóriumban gyógyították.

A csütörtöki főtárgyalás alkalmával megjelent Fritsch beidézett kezelőorvosa, dr. Krüger Viktor, aki a bíróság előtt részletesen elmondta a sérülés és kezelés körülményeit megjegyezve, hogy a beteget május 26-tól július 13-ig kezelte és az utókezelés további 10 napot igényelt.

A részletesen előadott orvosi szakvéleményt meghallgatta dr. Beöthy

Konrad egyetemi tanár, törvényszéki orvos is, majd az előadottakból szakemberi véleményt alkotott és ezt bejelentette a bíróságnak. A szakértői megállapítás szerint a gyógyulási folyamat valóban 20 napnál tovább tartott.

Ennek meghallgatása után a vádat képviselő királyi ügyész emelkedett szólásra és lopás büntette, valamint súlyos testisértés büntette miatt emelt vádat, kérve a vádlott súlyos megbüntetését, megemlítve, hogy a cselekmény surolja a szándékos enyberölési kísérlet vádját.

Dr. Hosszu Gyula védő a vádlott szegénységére és jogos önvédelmére hivatkozott, miközben a tulideges Fritsch belekiabált a védő beszédébe, amit a bíróság erőlesen visszautasított.

Végül a törvényszék a vádlottat az enyhítő körülmények széleskörű alkalmazásával három hónapi fogházbüntetésre ítélte, mely megnyugvás után jogerőre emelkedett.

A Berger Simon-féle árutömegből kiutalt **szövetek és bélésárúk** árusítását megkezdtem

IVÁN posztóház
Kossuth-utca 1 szám, Sas-palota, öskeresztény magyar cég

Olvassa és teresse a Magyar Lapokat

Nagy sikere volt a népművelési szabadegyetem első előadásának

Nagyvárad minden társadalmi rétege képviseltette magát az előadáson. Dr Hankiss János előadása irodalmunk európaiságáról

Nagyvárad. Saját tud. Ünneplés keretében zajlott le csütörtökön este a Nagyváradon most megnyíló szabad egyetem első előadása. A város közönsége ezuttal — itt mindjárt meg kell állapítanunk „kített magáért” s bizonyosságát szolgáltatva annak, hogy hagyományos kulturájához méltóan megértette e szellemi megnyilvánulás hívó szavát. A városháza díszterme zeufolásig megtelt érdeklődőkkel s a telt széksorokban ott láttuk csaknem

kivétel nélkül mindazokat, akiknek elősorban kötelességük megjelenni, ahol valamely kultúresemény élvezésére nyílik alkalom. De ezorongságig megteltek az erkély padsorai is s társadalmunk hangadói mellett láttunk egyszerű munkásokat, boltilányokat, mestereket, kétségtelen meggyőződést nyerve arról, mennyire fontos, helyes és időszerű volt e szabadegyetem megvalósítását célzó elgondolás.

kezmenye, hogy ma mindkét város egyetemi város, míg Nagyváradtól egyetlen főiskoláját, a kir. jogakadémiaát is elvették a román megszállás idejében.

De Nagyvárad vitalitása, életereje megbirkózik most is a nehézségekkel, kiheveri a legutolsó megszállás csapásait is és fel fog emelkedni kulturális téren arra a nivóra, amelyre fényes multja kötelezi.

Ezen kulturális törekvéseknek egyik eszköze az iskolán kívüli népművelés és az annak keretében felállított szabadegyetem.

Szeretettel üdvözlöm a városunkban megjelent dr Hankiss János professzor urat, aki megtisztelte városunkat azzal, hogy bevezeti a szabadegyetemi előadásokat, s akinek értékes előadását már egy pár héttel ezelőtt, a Bihar megyei Tanítók Egyesülete alakuló közgyűlésén volt szerencsénk megismerni.

Hálásan köszönöm úgy neki, mint az utána következő előadóknak, hogy fáradságos utazási viszonyok dacára eljöttek városunkba, hogy elősegítsék ezen nagymultú és nagykulturájú város kultúrátörekvéseinek elérésében. Ezek után a nagyvárad i skolán kívüli népművelési bizottság szabadegyetemi előadásait megnyitottak nyilvánítom.

A lelkesedéssel fogadott bevezető után dr Hankiss János, a szabadegyetem előadója tartotta meg gondosan felépített és a legmagasabb kívánalmakat is kielégítő előadását.

Dr Soós István megnyitó beszéde

A feszült érdeklődéssel várt előadást dr Soós István polgármester nyitotta meg.

„A felszabadulás óta Nagyvárad város mindent elkövetett, hogy kulturális téren is utóljérje a többi magyar városokat és pótolja azokat a mulasztásokat, amelyek a megszállás 22 éve alatt a magyarság kulturájának visszafejlődését eredményezték, mindent elkövetvén, hogy újból felemelkedjék arra a nivóra, amelyen a visszacsatolás előtt volt. Erre kötelezi Nagyváradot multja, történelme és az a körülmény, hogy Nagyváradnak minden adottsága meg van ahhoz, hogy kulturális központ is lehessen.

Nagyvárad már a középkorban virágzó kulturaközpont volt úgy az Árpád-házi, mint az Anjou királyok alatt, de legjobban kiemelkedett fontossága abban az időben, midőn Mátyás király korában Vitéz János prépost állott a nagyvárad i káptalan élén, s aki mint nagyvárad i püspök 1445-től 1465-ig Nagyváradot olyan kulturaközponttá tette, hogy híre egész Középeurópában ismeretessé vált. Vitéz János a humanizmus, a klasszikus tudomány, a latin irodalom és a művészet nagy művelője volt. Az ő idejében Várad magyar „Athén”-né lett. A történetírók feljegyzik, hogy Vitéz János püspöknek kincseket érő könyvei és csillagvizsgálója volt, amelyet messze földről jöttek megbámulni és a bécsi professzorok a várad i délkör alapján készítették csillagászati tábellajukat. Nagyvárad püspöke olyan nagy hírnevet örvendett kulturális és tudományos téren, hogy amint azt Bunyitay Vince és Karácsonyi János kanonokok és kiváló történetírók megállapították, Várad püspöke a pápákkal, a Medichiekkal versenyzett és Várad az újkor muzsáinak lakóhelye lett. A várad i püspök olyan gazdag és értékes könyvtárral rendelkezett, hogy Mátyás király ezt vette mintául a világhíres Korvin könyvtár megalkotásánál és könyveit kölöskérték a legmagasabb egyházi tekintélyek, így II. Pius pápa. Krakkó bíboros érseke és mások. Vitéz Jánosnak már akkor, 1445-ben az volt a terve, hogy Nagyváradon egyetemet alapítson. Sajnos ez a terve nem sikerült, s midőn 1465-ben esztergomi érsek lett, Nagyvárad helyett Pozsonyban vetette meg az egyetem alapjait.

Ime, hölgyeim és uraim, egy körkép a középkori Várad életéből, mely azt bizonyítja, hogy Váradnak kulturális téren is olyan fényes multja van, amely mult kötelez.

De nemcsak a XV. században volt Várad nevezetes magas kulturájáról,

hanem a későbbi századokban is olyan férfiakat adott a magyarságnak, mint Pázmány Péter, Szigligeti Ede és később Várad termelte ki Ady Endre, Juhász Gyula költői géniuszeit, a világháború előtt Nagyvárad pedig híres volt arról, hogy innen indultak ki az új irodalmi törekvések.

Sajnos, a nagyvárad i egyetem amit Vitéz János már nem tudott megalkotni, azóta is csak álom.

Pedig akkor Debrecen jelentéktelen falu volt Váradhoz képest. Szeged pedig csak akkor kezdett feltünni.

Ma a körülmények és a történelmi századok súlyos pörölycsapásai alatt, amint azt egy püspök megállapította, Várad talpig vasban, állandó harcban védekezett mint Erdély kapuja, az alatt a szomszéd városok, így Debrecen és Szeged is szabadon fejlődhettek. Ezen szabad fejlődés követ-

Dr Hankiss János előadása a magyar irodalom európaiságáról

Ha a magyar irodalom európaiságát és Európához való viszonyát vizsgáljuk, mondotta, három kérdés merül fel: Mit vettünk át a környező nemzetek kulturájából — első sorban irodalmából, melyről itt most szó esik, hogyan továbbítottuk az átvett értékeket mit adunk mi cserébe a külföldnek.

Ami a többi nemzetek irodalmi eredmények átvételét illeti — folytatta — be kell ismernünk, hogy sok nemzetől és nagyon is sokat vettünk át. Európa nemzetei tehát népünk íróira rendkívül nagy hatást gyakoroltak, ez azonban a legkevésbé sem titkolandó s még kevésbé szegénytelen. Megdől ugyan már régen az a felfogás, hogy valakinek, vagy valaminek a hatása alá kerülni, ha a hatást gyakoroló személye vagy műve érték, lealacsonyító dolog. Ellenkezőleg. A hatást gyakorló nincs fölényben azzal szemben, kire hatást gyakorolnia akkor, ha a szellemi értékeket átvevő mesteréhez emelkedett s annak eredményeit esetleg még tökéletesíti is. Ennél a kérdésnél még valamit meg kell állapítanunk. A külföldi irodalmak hatása nálunk sohasem volt túlzott és sohasem volt idő, mikor egyetlen nép irodalma nyomta volna iroinkra bélyegét. Míg a román írók sokáig olasz majd francia hatás alatt „szenvetkedtek” addig a mi nemzetünk írói minden európai nemzetől csak éppen annyit vettek át, ami műveiknek színezéséhez éppen szükségesnek mutatkozott.

Íróink az európai gondolat szolgálatában

Ami az átvett irodalmi eredmények továbbadását illeti, ebben nemzetünk tollforgatóinak különösen fontos és széleskörű szerepük volt. Ezért tehát Európa nemzetei különösképp hálásak is lehetnek.

Európa nagy népei azonban nem elégedhetnek meg azzal, ha mi ávésszük kulturájukat s még azzal sem, ha sürgősen továbbítjuk azt. „Egy fogyasztóval több, vagy kevesebb, nem sokat számít ugyanis” — mondhatják. Legfontosabb így talán az: mit nyújtunk mi Európának? Madách, Petőfi s még néhány írónk nevét külföld ma már ismeri. Íróink hát külön-külön elérték

mélye vagy műve érték, lealacsonyító dolog. Ellenkezőleg. A hatást gyakorló nincs fölényben azzal szemben, kire hatást gyakorolnia akkor, ha a szellemi értékeket átvevő mesteréhez emelkedett s annak eredményeit esetleg még tökéletesíti is. Ennél a kérdésnél még valamit meg kell állapítanunk. A külföldi irodalmak hatása nálunk sohasem volt túlzott és sohasem volt idő, mikor egyetlen nép irodalma nyomta volna iroinkra bélyegét. Míg a román írók sokáig olasz majd francia hatás alatt „szenvetkedtek” addig a mi nemzetünk írói minden európai nemzetől csak éppen annyit vettek át, ami műveiknek színezéséhez éppen szükségesnek mutatkozott.

azt, ami általánosságban — sajnos — egyelőre hiányzik. Az kellene ugyanis, hogy azok, akik Madách, Petőfi, Ady s újabb íróink közül talán Tamási, Babits és a többiek nevééről már tudnak, tudják azt is s lerögzítsék, hogy ezek mind a nemzetünk fjai.

A továbbiak során a kitűnő előadó rámutatott arra, hogy milyen fontos-sággal bír irodalmunkban a nemzeti hang, szín s általában sajátos tulajdonságok kiszínezése, majd vázolta a történelmi regényeink, épezeink s balladánk szerepét, melyek egyetlen nemzet irodalmában sem olyan jelentősek és tökéletesek, mint éppen a mi

irodalmunkban.

Beszédében idézte nagy klasszikusunk, Vörösmarty szavait:

„s a sirt, hól nemzet sülyved el, népek veszik körül s az ember millióinak szemében gyász könny ül.”

Nem fontos mondotta, hogy van-e ezeknek a nagyszerű s megrendű szavaknak komoly tárgyi alapjuk. Sír-nának-e valóban az embermilliók népünk bukása felett, vagy gunykakajban törnének ki. Fontos csak, hogy volt egy költőnk, aki azt látni merete és hogy népünk minden magasatos ünnepének keretében büszke öntudattal meri felidézni ezeket a szavakat. Ez a tény bizonyítja azt, hogy megteltek kötelességünket s megfelleltünk mindannak, amit tőlünk Európa várhatott, sőt talán joggal megkövetelt.

Dr Hlatky Endre köszönő szavait

A nagy figyelemmel hallgatott és ki-robbanó tapsokkal kísért előadás után Hlatky Endre dr. Nagyvárad város főispánja köszönte meg meleg szavakkal dr Hankiss János debreceni egyetemi tanár előadását, valamint a közönség őszinte érdeklődését. Ezután felhívta a jelenlévők figyelmét a szabadegyetem következő előadójára.

Ez az előadás nem lesz jobb, mint a mai volt, ebben téved a professzor ur, mondotta közvetlenül dr Hankiss János bevezetőjének szerény szavaira e-lözva — mi azonban megelégszünk az-zal, ha ilyen lesz.

Kétségtelen, hogy az előzetes várakozásokat is felülmúlóan sikerült előadást követő előadásokat a közönség ugyanazzal a szeretettel és megértéssel fogadja, mint dr Hankiss Jánost fogadta s e szellemi megmozdulás új erő viz Nagyvárad város szellemi életének fölpezsdülő vérkeringésébe.

HORVATH IMRE

Burgonyaértekezlet volt a megyeházán

Nagyvárad. Saját tud. Megirtuk, hogy Cziffra Kálmán vármegyei főispán ma délelőttre burgonyaértekezletre hívta a megye és a város vezetőit és közellátási főtisztviselőit. Az értekezleten különösen Nagyszalonta és Nagyvárad burgonyával való ellátásának ügyét beszélték meg s a tanácskozások eredményeként remélhető, hogy egy a városok, mint a megye ellátása zavartalanul biztosítva lesz.

Országos értekezlet tartanak a Közéleti Szövetkezetek vezetői

Nagyvárad. Saját tud. Az országos szociális felügyelőség részéről Kádár Levente belügyi államtitkár, a felügyelőség ügyvezető elnöke, összehívta az országos összes közéleti szövetkezeteknek igazgatóit és a törvényhatóságok közjóléti előadóit az időszerű szociális kérdések és a megvalósítás alatt álló népjóléti akciók megbeszélésére. Az országos értekezlet anyagának előkészítése most van folyamatban.

Kávéházakban és vendéglőkben kérjük Magyar Lapok-at

Egyre szélesebb teret hódít a bolsevizmus Északamerikában

Milliárdos kapitalista vagyonok egyengetik a vörös istentelenség útját

(Berlin munkatársunktól)

Észak-Amerika nyilvánosságát nagy izgalomban tartja az a nyílt levél, amelyet nem kisebb ember, mint Thomas Lamont írt a Newyork Times napilapnak. Thomas Lamont nevét jó lesz kissé közelebbről megismerni. Ez a férfi az Egyesült Államok egyik legnagyobb bankházának, a Morgan & Co. bank felügyelő bizottságának elnöke, a vezető pénzemberek közt is az első egyikének számít, emellett az északamerikai sajtó legbefolyásosabb irányítója, természetesen a kulisszák mögött. Az említett cikkben Thomas Lamont kijelenti, hogy csodálkozással van eltelve Szovjetország iránt és minden erejével támogatja a bolsevistákat úgy szellemi, mint anyagi vonatkozásban. A bankart erről az oldalról még nem igen ismerle az amerikai közönség, melynek nagy része elítéli a bolsevizmussal kécéző politikát. A legérdekesebb, hogy ez az ember, aki tökéletes megszemélyesítője a háborúk és forradalmak halottain is átgázoló dollár-imperializmusnak, egyszerre, mint a bolsevista „kultúra” agense lép fel. Thomas Lamont nem egy milliós, szexuációhajászó köruti lapnak, mondjuk a Newyork Daily Mews újságnak, vagy a népszerű folyóiratnak, mint a Life-nek ajánlotta fel levelet, hanem a vezető politikai, szellemi tudományi és gazdasági Newyork Times lapnak. Ebből nem csak tettérek komolyságára következtethetünk, hanem arra is, hogy miután éppen a vezető gazdasági körök nem jó szemmel nézik a bolsevista eszmék térhódítását Amerikában, nevének hatalmával gondolja ezeknek ellenállását megtörni.

Stalinnak „oga” van ahhoz, hogy saját véleménye legyen a politikában, gazdaságban, és vallásban...

Mielőtt szemügyre vennék ennek az embernek működését, emeljük ki levelének egy-két figyelemreméltó részletét. Lamont igyekszik bebizonyítani, hogy az Egyesült Államok és Oroszország között már régtől fogva hegyománys barátság és szövetséges viszony áll fenn. Az USA harmadszor küzd az oroszok oldalán az utolsó év folyamán — mondja cikkében — először Napoleon, majd II. Vilmos, most pedig Hitler ellen. Ezután szemérmetlenül dicséri az áldott szovjet népcsofát „kulturális teljesítményeit”, amelyek minden korábbi hibát és kilengést elfeledtetnek az emberrel. És miért ne legyen jogában ilyen nagy hatalomnak, hogy saját véleménye legyen a politikában, gazdaságban és vallásban?

Thomas Lamont persze nem említi, hogy mennyi vér kiontását meg lehetett volna akadályozni, ha ő és washingtoni barátai hasonló megértéssel viselkedtek volna a tengelyhatalmak iránt. De hiszen

a világháborúk a Morgan et Co. bankház legkedvesebb üzleti kö-

zé tartoznak és Lamont is úgy beszélt az amerikai semlegességi törvényről, mint valami igen rosszul sikerült dolgról.

Ezt a fővényt ugyanis akkor alkották, midőn 1936-ban az ugynevezett „New-Munitions” bizottság nagyon kellemetlen ügyeket derített fel a Morgan-bank háborus működésével kapcsolatban. Lamont akkoriban egyike volt a fő tanuknak.

Pénzügyi világhatalom a háborúk mögött

A világháborúban ugyanis a Morgan-bankház volt az angol kormány hivatalos pénzügyi tanácsadója. Lamont az öregedő John Pierpont Morgan mellett ma a bank egyik legfőbb vezetője. A vállalat hatalmas óriási. Keze nemcsak az amerikai gazdasági élet, hanem az egész világ minden ré-

szébe is kiterjed. Rengeteg amerikai bank részvénytöbbségét tartja birtokában, övé a legnagyobb acéltröszt, számos vasut és egyéb vállalkozás. Lamont nem csak bankár és politikus, aki egyformán jártas háborúk felidézésében s békék megkötésében hanem nagyszerű propagandaügynök is. A versaillesi békekonferencián az amerikai kincstári hivatal képviselte, később tagja volt a Young-féle jóvátételi bizottságnak is. Azóta nem igen szerepel a politikai életben, hanem az amerikai közvéleményt irányítja. Ő ért ehhez a legjobban a newyorki bankárok közül. A Times, Lite és a Fortune című lapoknak főrészvényese. A legbefolyásosabb amerikai publicisták, mint a zsidó Walter Lippmann és az ugyancsak zsidó David Lawrence írásaiban az ő véleménye tükröződik vissza.

Beszélgetés a szerencsésen hazatért buvárhajó kapitányával

— Egy haditudósító naplójából —

Berlin. Saját tud.

Ismét ott áll a tengeralattjáró-panaszok irójában egy kapitány, hogy a tengernagynak beszámoljon a megtett útról és eredményekről. Biztos kézzel mutatja térképén, amerre járt... végig az amerikai partok előtt. Egész sor torpedóhajót sikerült elsüllyeszteni és egy olajhajót súlyosan megrongálni. A német főparancsnokság jelentése is megemlézett róluk. Pontos tengeri térképek és a hajónapló a hosszú út legkisebb részleteiről is tájékoztatja a tengeralattjáró főparancsnokát. A megbeszélés után mindnyájan átmegyünk az ebédlőbe. Most már várunk a tengernagyi hivatal tisztviselői, maguk is buvárhajótsztek, akik örömmel üdvözlnek szerencsésen hazatért bajtársukat. Persze kíváncsiak a kapitány sikereire, de az bizony csak lassan hajlandó utjáról mesélni. Mindnyájan odafigyelnek.

A buvárhajó ezuttal szinte „menetrendszerűen” jutott át az óceánon. Az út vége felé szerencsésen sikerült egy nagyobb hajókaravánra akadni. Ebből tenger alá küldötték a két legzsirosabb falatot, pedig az elhárítás nagyon erős volt.

„Leginkább természetesen az olajhajókra vadásztunk — meséli a kapitány, de egy tizezer tonnás tartályhajó utunkban bizony nagyon kemény dió volt. És ami a legfájdalmasabb, nem láthattuk a víz alá merülni. Ezért szépséghibának érezttem a haderő főparancsnokságának jelentését is, amely így szólt: „Egy nagy tartályhajót eltaláltunk, az elsüllyedést nem lehetett megfigyelni.”

— No, egy megtorpedózott olajhajó mindenesetre már sehogysem fog többé olajat szállítani — jegyzi meg valaki — de mesélje tovább, hogyan történt az eset?

„Estelédett, mikor a megfigyelő lást-

jelhőt jelez mögöttünk. Rögtön felmászok hozzá a toronyba, de olyan bukk hullám fogad, hogy szinte lesodor. A sóvízből persze a lentic kaptak egy keveset. A tenger nagyon nyugtalan volt, alig tudtunk figyelni. Közelebb jutva, tényleg egy hatalmas tartályhajót látunk több kísérővel. Lemerülünk és lassan egyre közelebb cserkészünk. Ahogy hullámvölgybe kerülünk, persze megint szemünk előtt vesztjük a nagy izgató árnyékot. Szinte fáj a szemünk, hogy a gyorsan futó áldozattal lépést tarthassunk. Feszült figyelem az egész hajóban, ezek azok a percek, amikor megfelelkezünk mindenről, csak a kitűzött feladatot látva magunk előtt. A romboló egyszerre megváltoztatja irányát és felénk tart. Mégis meglátott minket? Utolsó pillanatban kell elvesztünkünk szákmányunkat? Összeszorított ajakkal állok az irányzékcső előtt. Kétségtelen észrevett! Visszont a tartályhajó most pontosan a kereszt közepében van. Most vagy soha! „Első torpedócsövek készen!” Alulról felelik: „Mindenképpen!” Kiadom a parancsot: „Mindkét csővel tüzelj!” Ebben a pillanatban a tartályhajó úgy látszik szintén észrevette a veszedelmet és hirtelen elfordul, hogy az orrával és ne a széles oldalával legyen felénk. Riadó! Még halljuk az ágyulövéseket, midőn a lehető legelősebb szögben a mélybe bukunk. Minden szem a mélységmérő lassan mozgó mutatóján cügg: 10, 15, 20... A torpedószerelő azonban stopperóráját nézi és úgy követi kilőtt halacskaiknak sorsát. Lehallgató készülékek nélkül is halljuk a fejünk felett elviharzó rombolót. Ekkor hatalmas robbanás rázza meg a buvárhajót. „Tálat!” — szólalt meg a torpedószerelő mosolyogva. Az

Thomas Lamont egyetlen szava elég a legnagyobb newyorki újságok fő szerkesztőinek megrémítésére. Egyetlen intés vagy egy kis tözsdeutasítás elég az ő szájából, hogy egy szegény emberből máról-holnapra gazdag legyen. Ha Thomas Lamont akarja, a legnagyobb pénzügyi botrányok, piszkos üzletek, fenyegető csődök és milliós megvesztegetések hírei sem kerülnek a nyilvánosság tudomására. Tipikus példája ennek az az eset, amikor Page, az Egyesült Államok londoni követének híres sürgönyét tüntették el. Ebben a táviratban ugyanis azt üzenté a követ Wilson elnöknek, 1917-ben, hogy az Egyesült Államok belső összeomlása következik be, ha az amerikai kormány nem áll a Morgan bankház mellé a háborubalépés nyilatkozatával. Ezt a sürgönyt szerzte meg négy amerikai újság 1924 október 14-én, de Lamont közbelépésére természetesen nem mertek közzétenni.

Thomas Lamont, illetve a Morgan bankház ma ismét az USA legnagyobb háborus nyereszkezői közé tartozik. Lamont most különösen jó üzleteket remél a Szovjetunióval. Most már megéjtjük, hogy miért tagja a kommunista pártnak már évek óta Lamont fia, aki időnként a letartóztatott sztrájkolóok között is felbukkant. (TFK)

egyik torpedót valószínűleg mégis kikerülte a hajó. De a másik benne ül!

Nincs időnk örvendezni Fölöttünk a romboló. Vízi bombái egymásután csapódnak a tengerbe, mindannyiszor mint ha acélkalapácsok dolgoznának hajónk oldalán. Egészen közelünkben robbanhatott két bomba, mert a tengeralattjáró egyszerre mint a meglőtt vad ágaskodik, műszerek csörömpölnek, a lámpa kialszik és elől sziszegve ömlik be a víz. Közben valami távoli robaj szűrődik át. „Kazánrobbanás a tartályhajóban” — mondja valaki. Mi már lázasan dolgozunk zseblámpák fényénél, a vízbedobott bombák zaja egyre megszűnőbb hallatszik. Kinézni persze nem lehet ilyenkor, ezért nem láthattuk a megtorpedózott olajhajó égését és elsüllyedését. Lent a mélyben dolgozunk egész éjjel, hogy rendbeszedjük megtorpedózott buvárhajónkat. (TFK.)

Halmos László és a győri Kamarakórus vasárnapi hangversenye

Vasárnap, október 15-én délután 6 órai kezdettel a Református Kulturházban hangversenyeznek a kiváló karnagy vezetése alatt az országos hírhelyű győri női kamarakórus. Közreműködnek dr. Szalay Elemér, zeneiskolánk kitűnő igazgatója és Bartók Ilona operatőrnő. Bartók, Halmos, Kerényi, Szalay szerzeményekben és a krénekülés legmagasabb művészetében győnyörködhetik városunk közönsége. Jegyek 2, 1.50, 1 pengő és 70 filléres árban a Népművelési Titkárság Hivatalban és az őrszem könyvkereskedésben váltakoznak.

Ötszáz hold földet ajánlott fel Batthyány herceg a sokgyermekes földműveseknek

(A Pesti Tőzsde írja.) Batthyány-Strattmann László herceg 500 hold prima földet ajánlott fel önként a kinestárnak, hogy a sokgyermekes földművesek, háborút viselt kiszáradt között osszák szét. Ezenkívül a herceg nagykanizsai birtokából 300 holdat rendkívül olcsó áron parcellázásra bocsát.

Talczé

Minden jólöltözködésre vágyó nőnek az őszi időjárás újabb gondokat hoz, az idej, anyagihiányos ős pedig éppen megsokszorozza ezeket a gondokat.

Elég sok helyen, — nálam is, — nincs miből, s ha esetleg lenne is, nem igen van mit venni. Nincs választék, nem megfelelő a minőség és így tovább...

Azt hiszem, rájöttem a nagy fejtörő egészen egyszerű megoldási módjára és íme, közlöm is nőtársaimmal, hogyan menekülhetünk a reánk nehezedeő szörnyű divat-problémától.

Nagyváradnak legalább kétszázötven asszonyra van szüksége, — kétszázötven, a belső frontot tartó, a belső front szilárdágáért bajtársi-szolgálatot vállaló asszony-katonára. Ez a szükség parancsa. Annyak kell lennie minden, bármily kevés szabad idővel rendelkező, magyar érzésű nagyváradai asszonynak! E parancsnak engedelmessé kell mindannyajunknak, kiknek egészsége megengedi, akiket nem köt le a gyermeknevelés szent munkája, hivatása.

A haza hív s a hívó szó meghallgatása legyen most összel a divat. A munka a magyar jelen biztonságáért, a jövő boldogságáért, az örökös a belső front bizonyára nagyon jól fog állni, — meg fog szépíteni minden magyar nőt.

Sok városban is szerveztek már bajtársi szolgálatot. A nagyváradai nőnek is meg kell mutatnia, hogy igenis, tud ő is szeretettel, szívvel, jószággal ékesítve azok mellé állni, akiknek a harc tén a családfelelőse, akiknek a férje, gyermeke valamennyiükért harcol a messze-messze orosz mezőkön.

Nem nagy áldozat, amit tőlünk kitárnak azokhoz képest, akiknek itthonmaradtjai reánk szorulnak. Nem anyagi áldozatokról van szó, csupán szeretetről, gyöngédségről, gondoskodásról. Az ördöngyal szerepét szánták nekünk, az asszonykatonák seregének.

Drága asszonyok és leányok! Ne hozunk szégyen magunkra! Ott kell lennünk a jelentkezésen nem kétszázötvenen, hanem sokkal többen.

A haza hív, a hazának ebben a gúgási, sorsdöntő küzdelmében szükség van az ördöngyalokra, akik a belső frontot állják és vigyázzák, akik átvállalnak azoknak a terhéből, kikre tulsok szakadt és átvállalják a küzdő katona gondját az itthonmaradtjaiért.

A különböző egyesületek már felhívták jelentkezésre tagjaikat. Az egyik ilyen megbeszélésen én is ott voltam. A bajtársi szolgálatra vállalkozók között egy fiatal, alig a húszon felüli asszonyka is jelentkezett: két kis gyermek édesanyja, kinek férje kint van már hónapok óta a harc tén. Ez a jelentkezés felemelő, példamutató volt. Ilyenekre van szüksége a szebb jövőért küzdő küzdelmes magyar jelennek: áldozatos, nagylelkű asszonyokra, akik nem keresnek kibúvót, akinek semmi sem fontosabb ebben az időben, mint a kötelességteljesítés!

S. K.-né.

Öt vármegye pénzügyi értekezlete Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. A pénzügyigazgatóságon ma délelőtt Lukács Ferenc pénzügyi főtanácsos, miniszteri kiküldött részvételével, értekezletre gyűltek Bihar, Szolnok, Békés, Szabolcs és Hajdu megye pénzügyigazga-

tói és azok helyettesei és a pénzügyigazgatóságok forgalmi adóügyszólyainak vezetői, hogy a forgalmi adóügyekben felmerült vitás kérdéseket megbeszéljék. Az értekezlet délután két órakor még tartott.

Ujonctüztöltői állásra hirdet pályázatot a város

Kik részesülnek előnyben a pályázatoknál?

(Nagyvárad.) Nagyvárad városa lemondás folytán megüresedett tüztöltői állásokra hirdet pályázatot 21 és 30 év közötti férfiaknak. Egyéb illetményeken és természetbeni ellátáson kívül a pályázat feltételei a következők: Egyenlő feltételek fennforgása esetén előnyben részesülnek a gépkocsivezetői jogosítvánnyal, autószerelő, lakatos, asztalos, villanyszerelő, kőműves vagy szabóipari segédlevelek valamelyikével rendelkezők, továbbá a vitézek és végül azok, akik már megfelelő tüztöltői vagy légvédelmi kiképzésben részesültek.

A benyújtandó pályázati kérvényhez vagy személyi laphoz a következő okmányokat kell csatolni:

1. Születési anyakönyvi kivonat és annak igazolása, hogy az 1939. évi IV. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 7720—1939. M. E. számú rendelet 1. és 3. paragrafusában foglaltak értelmében a pályázó nem esik az idézett törvény 1. paragrafusában foglalt korlátozások alá (mindkét

szülő születési és házassági anyakönyvi kivonata, valamint a hiv. rendelet szerinti nyilatkozat);

2. családi állapotot igazoló helyhatósági igazolvány;

3. a magyar állampolgársági bizonyítvány vagy ezt valószínűsítő igazolvány;

4. testi és szellemi képességet, valamint tüztöltői szolgálatra való alkalmasságot igazoló, négy hétnél nem régebbi keletű m. kir. tiszti orvosi bizonyítványt;

5. fedhetetlen előéletet és nemzeti szempontból megbízhatóságot igazoló, négy hétnél nem régebbi erkölcsi bizonyítványt;

6. legalább 4 elemi osztály sikeres elvégzését vagy ezzel egyenértékű képesítést igazoló bizonyítványt;

7. katonai szolgálat teljesítését igazoló, valamint az esetleges tüztöltői és légvédelmi kiképzést igazoló bizonyítványt;

8. különleges szakképzettséget igazoló okmány.

Felhívás a lövészkötelezettekhez

Az Árpád Lövész Egyesület felhívja az első, a második, harmadik és negyedik szakasz alább felsorolt tagjait, hogy október hó 25-én reggel 7. illetve 10 órakor jelentkezzenek a Széchenyi-tér 1 számú ház udvarán.

I—II szakasz reggel 7 órakor:
altorjai Apor György, Bartha Károly, Bekecs András, Boka Antal, Butka Gyula, Csuriilla Ferenc, Csörzs Péter, Daubner János, Derecskei Lajos, Dull István, Farkas Béla, Fekete Demeter, Fórizs Sándor, vitéz Füzesi Imre, Gógucz Sándor, Grimm Mátyás, Henning Károly, Jakab Gyula, Jenci László, Józsa János, Jurcska Lajos, Karácsonyi Elemér, Kenéz Sándor, Kerckes József, Kiss József, dr Koller László, Koller Sándor, Koppil Imre, Kovács István, Kovács Károly, Kronsperger István, Lakatos Gyula, Macharovszky Antal, Mchész Gyula, Morgós István, Nagy Imre, Nagy Miklós, ifj. Novák Gyula, Oláh László, Szász József, Szabó István, Szilágyi Károly, Szücs Béla, Varju József, Bakró Sándor, Pelbárt Lajos.

Sáska Kálmán, Szakács László, Sziltekei Ferenc és Széles Gábor.

Apai János, Báthori Ferenc, Bogyó Sándor, Budaházy Kálmán, Dienes Sándor, Erdei Lajos, Fónvad József, Furka József, Fűrj Béla, Frischmann Adolf, Galló E. Dezső, Gyagyovszky Viktor, Hegedüs Zoltán, Hercegh Kálmán, Horváth Imre, Heilmann Péter, Kenéz Lajos, Kéri Sándor, Kelemen Mihály, Koródi L. István, Kosztin István, Körösi János, Kutrón István, Kondoros Gábor, G. Kiss Jenő, Komlósi József, Küllös Sándor, Lakatos Imre, Lengyel György, Lőrincz Sándor, Majoros Sándor, Mező István, Molnár László, Molnár Zoltán, Opre János, Papp József, Papp Kálmán, Péter András, Ruff Antal, Szabó József, Szabó József, Szentpéteri Károly, Szodorán Tamás, Szücs-Nagy Gyula, Tályai Imre, Tóthi Ferenc, Tóth Gyula, Tóth József, Turbucz Albert, Varga György, Zakar József.

III—IV szakasz délelőtt 10 órakor:

Antal János, Árvai György, ifj. Bajusz József, Bancsa Gyula, Banasa Zsigmond, Bálint János, Barakonyi János, Blaga György, Bochmann Dániel, Danvek Kálmán, Demjén Sándor, dr Hosszú Gyula, Józsa János, Kádár Antal, Kálmán Albert, Kiss Ferenc, Kiss János, Kiss Sándor, András, Kovács István, Lakatos Sándor, Lőrencz László, Marián Dénes, Muntján Mihály, Nagy József, Oro-

mos Lajos, Perlik Árpád, Porkoláb János, Pogány Elemér, Rákóczi György, Rottensteiner Zoltán, Sipos Sándor, Somle Gergely, Stokker József, Szentes Alajos, Tibor István, Varga László, Váradi Béla, Welssz István.

Agod Zsigmond, Ambró Sándor, Balaton Zoltán, Bekor Gábor, Borus István, Bornemissa Géza, Buday Károly, Czeglédy Miklós, Csoma György, Dávid Jenő, Darabont Sándor, Elik A. László, Györgyes Miklós, Hamza Vilmos, Hant György, Henger Géza, Horváth János, Kelemen János, Komán József, Kocsis Béla, Kocsis Ödön, Lakatos Dániel, Lovas Ferenc, Magyar Tivadar, Mak-say Gábor, Magyar Lőrinc, Medgyaszay György, Muharos János, Nagy Sándor, Nagy Zsigmond, Oláh Sándor, Pálfi János, Papp Miklós, Papp István, Ployer Ferenc, Sándor, István, Sipos András, Süli József, Szakács János, Szedlaecsek László, Szokolszky István, Szodorai Lajos, Udvary Károly, Ujfalussy Lajos, Varga Lajos.

SZÍNHÁZ

Színházi iroda közleménye:

— Száz piros rózsza péntek estétől a színházban.

Pénteken este premier-bérlet keretében mutatja be a színház az idény nagy sláger operettjét, a „Száz piros rózsza”-t, amely a Fővárosi Operett-Színházban egyfolytában több, mint 200 este tomboló siker mellett telt nézőtereket vonzott. A színház igazgatósága bámulatosan pazar kiállításban, teljesen új eredeti díszletekkel, Daniss Győző rendezésében mutatja be a Száz piros rózsza című operett-újdonasgot. Főszereplők: Márffy Vera, Hotty Éva, Göndör Klári, Szógi Arany, Szabó Ernő, Máray Ede, Tanyai Emil és Barsy Béla. Pompás muzsika, ragyogó szövegkönyv. Rengeteg humor és vidámság három órán keresztül biztosítja a kacagást és jókedvet a nézőtérben. A Száz piros rózsza szombat este A-bérletben, vasárnap este bérletszünetben van a színház műsorán.

Szombaton délután fél 4 órai kezdettel Keith Winter világsikerű színjátéka, a Tüvész kerül színre filléres helyárrakkal. Jegyek: 30 fillértől 170 fillérig.

Vasárnap délután fél 4 órakor Szabados Béla gyönyörű muzsikájú nagyoperejtje, a „Bolond” van a színház műsorán olcsó helyárrakkal a bemutatkozó előadás elsőrendű szereposztásában. Jegyek: 40 fillértől 260 fillérig már válthatók a színházi pénztárnál.

„Aranyárga falevél”, az idény legnagyobb sikerű operettújdonasga hétfőn este filléres helyárrakkal kerül színre.

Előkészületben: Sybill, Jakobi Viktor gyönyörű muzsikájú, örökbecsű operettje, Kovács Irén koloratur primadonna bemutatkozó felléptével.

HETI MŰSOR:

Pénteken este: Száz piros rózsza, premier bérlet.

Szombaton délután: Tüvész.

Szombaton este: Száz piros rózsza A-bérlet.

Vasárnap délután: A bolond.

Vasárnap este: Száz piros rózsza.

Hétfőn este: Aranyárga falevél.

Kávéházakban és vendéglőkben a „MAGYAR LAPOK”-at.

Páratolija a keresztény ipact!

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELOFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30, félévre 15, egy óra 250 pengő.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Krisztus Király ünnepén

Vasárnap a székesegyházi ünnepi esztendő Halmos László Paleesztina kamarakórusa több ezerral fog szerepelni. Bevonuláskor Halmos Lászlónak Prohászka Ottokár püspök szövegére irt jellegű éneklik (Hiszek a Szent Szívben). A Kyrie, Sanctus és Benedictus Halmos László Tavasi miséjéből, a Gloria a Pacsirta miséjéből, a Credo gregorián feldolgozásában kerül előadásra. Gradnálára Halmos: Diffusa est. Offertóriumra Halmos: Postula est és Jubilate szerzeményei egészítik ki a művészi és áhitatos bemutatkozást. A szentmise többi egyházzenei részét a székesegyházi zenekar és énekkar szolgáltatja.

KRISZTUS KIRÁLY ÜNNEPÉLY. A nagyváradai m. kir. leányliceum és tanítónőképző intézet Mária-kongregációja a folyó hó 25-én, délután 5 órai kezdettel tartja meg három napos Krisztus Király ünnepélyének befejezését a Szent Orsolya-rend intézetének dísztermében. Erre az ünnepélyre minden katolikus hívőt tisztelettel meghívunk; a belépés teljesen díjtalan.

FIGYELEM! Holnapi számunkban kezdjük meg azt a nagyfontosságú ismeretanyagot, amelyet Patkó Imre polgári iskolai igazgató állított össze a szülők és a növendékek tájékoztatására. Erre külön is felhívjuk olvasóink figyelmét.

MAGYAR GÖRÖG KATOLIKUSOK (STENTISZTELETE). A magyar görög katolikusok Tisza Kálmán-terti templomában folyó hó 25-én, vasárnap délután 10 órakor Farkas Gyula tábori lelkész szent misét mond, amelyre a hívek figyelmét ezúton is felhívja az egyházközség vezetősége.

Halálosvégű autószerencsétlenség Szolnok közelében. Szolnokról jelentik: (MTI) Mosch Béla budapesti gyáros, kerekekedelmi főtanácsos személygépkocsiján négyesben Szolnok felé tartott. A gépkocsit Ceglédig Rácz Kálmán gépkocsivezető vezette. Itt Mosch Béla vette át. A gyáros Szolnok közelében hirtelen rosszul lett és elvesztette a kormány feletti uralmát. A kocsi az árokba fordult. Mosch Béla mellkastörést szenvedett és azonnal meghalt. Rácz Béla súlyosabb sérüléseket, a másik két utas könnyebb sérüléseket szenvedett.

BETILTOTTÁK A ZONGORAGYÁRTÁST ANGLIÁBAN. Stockholmi jelentés szerint az angol kormány a háború tartamára betiltotta a zongorák készítését. A meglévő anyagokat mindenesetre meg felhasználják a zongoragyárak. — (TFK.)

Kötéláltali halálra ítélték egy ungvári gyilkost. Ungvárról jelentik: (MTI) Rendik István 22 éves fiatalember ez év augusztus 29-én haltával vadállati kegyetlenséggel meggyilkolta Rabán Gábornét és több apróságot lopott el annak lakásáról. A csendőrök elfogták és az ungvári törvényszék most ítélték halálra.

ÖTMILLIÓ KATONAKENYÉR. Egy német gyalogos hadosztály süttőosztága különleges jubileumot ünnepelt a napokban. A háború kezdete óta teljes 5.000.000 kenyeret süttött. Ez olyan tömeg, hogy csak a szállításhoz 1000 vasúti teherkocsira volna szükség. A süttéshez 4.650 tonna lisztet és 87 tonna egyéb hozzávalót használtak fel, valamint 2 és fél millió liter vizet és 9000 köbméter fát. Hogy ezt a teljesítményt kellően értékelhessük, számításhoz kell venni, milyen messziről és milyen rossz utakon kellett a szükséges anyagot meg a vizet és fát betelepíteni. (TFK.)

* Ideges, lehangolt, étvágytalan, eldugult embereknel a régóta bevált természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan megszabadítja a beleket az ott felhalmozódott erjedő és rothadó anyagoktól és az emésztőszervek tovább működését is igen kedvezően befolyásolja. Kérdezze meg orvosát!

A BAROSS SZÖVETSÉG CIMJEGYZÉKE a közeljövőben megjelenik és minden iparos és kereskedőnek érdeke, hogy a szakma szerinti kimutatásba fel legyen véve. A kijelölendő kérdőívek a Baross Szövetségből igényelhetők. A címjegyzékbe hirdetéseket is felvesznek. Jelentkezés október hó végéig Karácsony előtt 3000 példány kerül ingyen kiosztásra. Nagy János s. k., ügyvezető elnök.

KORONA Filmszínházban

A magyar filmgyártás legnagyobb sikerű remekműve

A HARMINCADIK

Páger legparádásabb szerepe és alakítása. Somlay Fáy B., Pelsőczy I. Árnád, M. Junász. Kedvezményes jegyek nem érvenyesek. Jegyelővét 11 től

Bevezetik az USA-ban a kötelező munkaszolgálatot. Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Az angol hírszolgálat szerint az Egyesült Államokban 14 napon belül törvényjavaslatot terjesztenek a kongresszus elé a kötelező munkaszolgálatról.

FELHÍVÁS A SZENT MÓNKA KÖZÖSSÉG TAGJAIHOZ. Szeretettel kérjük a Szent Mónika Közösséghez tartozó hölgyeket, valamint a Római Katolikus Nőszövetséghez csatlakozott asszony és leányegyesületek vezetőit, hogy október 26-án, négy óra délután pontosan fél 5 órára Pray Gy. utca 5. szám alatt, a Szociális Testvérek Otthonában levő gyűléstermékben megjelenni sziveskedjenek, ahol a bajtársi szövetség szervezkedésével kapcsolatosan nagyfontosságú megbeszélés lesz. A Római Katolikus Nőszövetség Bihari Kerületi Központja.

Ghandi felesége megbetegedett. Tokióból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Gandhi felesége, aki a férjével együtt került fogságba, megbetegedett.

SÖRIVÓK FIGYELEM!

A Dreher Haggenmacher Nagyvárad Sörgyár R.T.

folyó hó 22-étől

KUPA világos és

HERKULES barna sört hoz forgalomba.

Minőségben vezet!

Most kapták meg az 1916-ban feladott levelet. Szolnokról jelentik: (MTI) Krausz Urbán szolnoki könyvkötőmester az első világháborúban Prágában teljesített szolgálatot. 1916-ban levelet irt családjának, amelyet most kézbesített a posta.

FRESKÓT FEDEZTEK FEL A BÉCSI SZENT ISTVÁN DÓMON. A bécsi Szent István dóm keleti oldalán — az úgynevezett „Fogfájós Uristen” közelében levő passió-domborműveket nemrégiben javítás végett le kellett venni. Alattuk nagy meglepetésre, III. Frigyes császár korabeli freskókra bukkantak. A „Jézus Pilátus előtt”, „Ostorozás” és „Tövissel koronázás” jeleneteket ábrázoló három kép közülük még egészen jó állapotban van. (TFK.)

Elemették a le creusoti bombázás előzetesét. Párizsból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A le creusoti angol légitámadás 57 halálos áldozatát ünnepélyesen temették el. A temetésen a francia kormány nevében De Brinon államtitkár mondott beszédet. Nyomatékkal hangsúlyozta, hogy egyáltalán nem jogosultak ezek az angol támadások.

2000 pengőre ítélték egy szolnoki árdragitót. Szolnokról jelentik: (MTI) Ealozh József intézőt, a szolnoki törvényszék árdragitáért 2000 pengő büntetésre ítélte, mert a tojás és a tejtermékek árát megdrágította.

GÉPIRÁS EGY KÉZZEL. A német munkafront hivatásnevelő szervezete most tartotta meg az első gépirási tanfolyamot a háborús sebesült lelkek részére. A bayreuthi német gyors- és gépiró intézet dolgozta ki az útmutatót, hogy hogyan lehet egy kézzel is elsajátítani a gépirást. A gyakorlatban persze több változtatás mutatkozott alkalmazhatónak. Így például a nagybetűkre való átváltás problémáját egy a váltóbillentyűtől a lábig vezető zsinaggal oldották meg. (TFK.)

Gyilkosság és öngyilkosság családi perpatvar miatt. Szombathelyről jelentik: (MTI) Fira Sándor szőlőjének pincéjében öszezszálalkozott feleségével és az asszonyt agyonlőtte, majd öngyilkosságot kísérelt meg. Súlyos sebesülése miatt balkezeit amputálni kellett. Meg nem döntöttek, hogy ügyét milyen bíróság elé utalják.

„2 fillért az árváknak” Válasz S. K.-né levelére

„Jöttek és adakozás nélkül mentek el előttünk...” Meg kell őket bélyegezni? Nyilvánosan megróni? Első pillanatra azt válaszolnám: igen! Ezek a fukar „előkelőségek” talán szegény szülők vagy nagyszülők jobb módba került hálátlan unokái! Atok van a pénzükhöz! Ilyen adomány nem kell az árváknak. Nincs Isten áldása rajta. Ezek a szivtelen „divathölgyek és urak” talán igazságtalan büntetés módján jutottak a kozmetikai cikkeik igényelésének légkörébe. Büntös pénz nem való az árvák perselyébe. Atok van rajta. Nem itélem el, hanem sajnálom őket. Sajnálom a gazdagokat, kik nem adnak alamizsnát, mert igen sokszor az ilyenek sanyaru helyzetbe kerülnek, gyermekeik, unokáik pedig biztosan élszegényednek. Aki alamizsnát ad, annak az Ur Isten azt bőségesen visszafizeti.

Az irgalmas szeretet oly lelki finomság, mely Isten szeretetéből jár ki. Boldogok az irgalmasok. Váradon azért van sok irgalmas lélek! Nem féltem az árvákat! A buzgó gyűjtők lelki jósága fog gyümölcsöt teremni.
F. — n.

Ezer pengő jutalmak tudományos munkák jutalmazására. A Vitézi Rend Zrínyi csoportja hat darab ezer pengős jutalmat tűzött ki tudományos munkák jutalmazására.

Roosevelt újabb adókat vetett ki az amerikai népre. Bernből jelentik: (B. T.) Roosevelt aláírta a kongresszus által elfogadott új adótörvényt, amely újabb súlyos adókkal sújtja az amerikai népet.

Követet küldött Csungking a Vatikánba. Vatikánvárosból jelentik: (MTI) A Stefanj jelenti: A csungkingi kormány svájci ügyvivőjét vatikáni meghatalmazott miniszterre nevezte ki a csungkingi kormány.

Mérgesgázt használnak az angolok Indiában. Tokióból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: A japán lapok szerint az angolok Alahabadban a tüntető diákok ellen mérgesgázt használtak.

Rövidesen besorozzák Angliában a 18 éveseket. Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Az angol hírszolgálat jelentése szerint 18 életévre szállították le a katonai szolgálati korhatárt. A 18 évesek rövidesen sor alá kerülnek.

Keresztény magyar

keresztény

magyarnál vásárol

750 közüzemi alkalmazottat véglegesítettek

Nagyvárad. Saját tud. Cserzy István és Szuppán Géza számtanácsosok ma délelőtt megkezdték a nagyvárad közüzemek tisztviselői státusának felülvizsgálását. Az új státusban 750 közüzemi alkalmazott állása nyer véglegesítést, ami egyúttal a nyugdíj tekintetében is a többi városi tisztviselővel azonos helyzetet teremt számukra.

A nagyvárad kir. járásbírósa. Pk. 12.523/1942—5. szám.

IDÉZŐ HIRDETMÉNY

A nagyvárad kir. járásbírósa közölni teszi, hogy Nagyvárad thj. város kérelmezőnek Földesi Pál és neje sz. Bujdosó Rozália panaszolt ellen az 1440/1941. M. E. sz. r. a. 7. §-a alapján egyezségi eljárás iránt indított perében tárgyalására határnapot tűzött és felhívta a feleket, hogy 1943. évi február hó 5 napján délelőtt 8 órakor hivatalos helyiségében (Széchenyi-tér 14 szám, 31 ajtószám alatt) jelenjenek meg, egyszersmind Földesi Pál és neje sz. Bujdosó Rozália panaszolt részére — aki ismeretlen helyen tartózkodik — ügygondnokul dr. Sebő Mihály nagyvárad ügyvédet nevezte ki.

A bíróság felhívja panaszoltat, hogy a fent megjelölt határnapon és órában személyesen vagy képviselőre jogosult és igazolt meghatalmazott által jelenjen meg, mert ellenkező esetben az ügygondnok fog helyette eljárni.

Nagyvárad, 1942. október 9.

Dr. Horváth Sándor s. k. kir. járásbíró.

A kiadmány hitelül: Olvashatatlant aláírás, kiadó.

A nagyvárad kir. járásbírósa. Pk. 12.487/1942—5. szám.

IDÉZŐ HIRDETMÉNY

A nagyvárad kir. járásbírósa közölni teszi, hogy Nagyvárad thj. város kérelmezőnek Dézsi Árpádné sz. Molnár Ilona panaszolt ellen az 1440/1941. M. E. sz. r. 7. §-a alapján egyezségi eljárás iránt indított perében tárgyalására határnapot tűzött és felhívta a feleket, hogy 1943. évi február hó 5 napján délelőtt 8 órakor hivatalos helyiségében (Széchenyi-tér 14 szám, 31 ajtószám alatt) jelenjenek meg, egyszersmind pedig Dézsi Árpádné sz. Molnár Ilona panaszolt részére — aki ismeretlen helyen tartózkodik — ügygondnokul dr. Sebő Mihály nagyvárad ügyvédet nevezte ki.

A bíróság felhívja panaszoltat, hogy a fent megjelölt határnapon és órában személyesen vagy képviselőre jogosult és igazolt meghatalmazott által jelenjen meg, mert ellenkező esetben az ügygondnok fog helyette eljárni.

Nagyvárad, 1942. október 9.

Dr. Horváth Sándor s. k. kir. járásbíró.

A kiadmány hitelül: Olvashatatlant aláírás, kiadó.

Nagyvárad térképe

fekete nyomással P. 1.30

kapható a

MAGYAR LAPOK kiadóhivatalában

SPORT

Teljes erővel folyik a vasárnapi Várad bajnokságáért folyó atlétikai verseny előkészítése

Az ifjúsági és szenior bajnokságok mellett eldöntésre kerülnek a nagyvárad női bajnokságok is

A Kolping-Egyetértés által rendezendő Nagyvárad bajnokságáért folyó atlétikai verseny előkészülete teljes erővel folyik. Mint már jeleztük, a versenyre a kolozsvári atléták is beveztek, amely igen nagy mértékben emeli a vasárnapi viadal nívóját.

A versenyen az alábbi számok kerülnek lebonyolításra:

Ifjúsági versenyszámok: 2000, 1000 és 100 m. síkfutás, magas- és

rúdugrás, Szenior számok: 800, 500, 400 és 100 m. síkfutás, súly- és diszkoszdobás, kalapácshajítás, magas-, távol-, rúd- és hármasugrás. Női számok: 60 és 100 m. síkfutás, magas- és távolugrás, súly-, diszkosz- és labdadobás.

Városszerte nagy az érdeklődés a vasárnapi atlétikai verseny iránt, így feltehető, hogy szépszámú közönség fogja végignézni a sportviadalt.

Férfi ruhákat használtakat, MOLNÁR használtruha üzletében Bémer-tér 1. (udvarban) hívásra házhoz jövök.

Elkészült a Rhédey-kerti Levente Stadion terve

(Levente Hírközpont.) A legutóbbi városi kisgyűlésről szóló beszámolómban megemlékeztünk a levente sportstadion létesítésének tervéről, amely már igen előrehaladott állapotban van. E szerint Rhédey-kertben a régi pálya helyén épülne fel az új stadion 15.000 főnyi közönség befogadására. A stadion egy szabályos méretű labdarúgó pályából, atlétikai pályából, lelátókból és öltözőkből állna, amelyek a legkorszerűbb igényeknek is megfelelnek. A pálya a leventék számára készül, de azt a nagyobb mérkőzésekre átengednék a NAC-nak. A stadion félmillió pengő-

be kerülne, amelyből 350.000 pengőre már van fedezet és a többi a honvédelmi minisztériumtól, valamint az OSK-tól kívánja a város megszerezni. A tervet a jövő héten mutatják be vitéz Bély Alajos altábornagynak, az ifjúság országos vezetőjének és az ő jóváhagyása után meg is kezdődik annak építése.

A leventék számára a Szálka-réten egy löteret és egy gyakorlatlóteret létesítenek, amelyen korszerű harcászati gyakorlatokat is végezhetnek. Ez a gyakorlatlóter is alkalmas lesz egyes sportágak számára.

Arany-, ezüst-, briliáns tárgyak, svájci anker órák vétele, eladása, szakszerű alakítása. Ács Tibor, Széchenyi tér 6.

Négy NAC játékosra lesz a válogatottnak

Krüger sportigazgató nyilatkozata a válogatott edzésről

Mint már jeleztük, a négy NAC válogatottat Krüger sportigazgató kísérte fel a sárdai szövetségi edzésre. Tóth III. Sárvári és Perényi és a sportigazgató a tegnapi déli gyorsal meg is érkeztek, Bodola üzleti ügyben még Pesten maradt és a csütörtöki edzésről felmentést is kapott.

Tegnap este felkerestük Krüger sportigazgatót a NAC-onthonban és megkérdeztük, hogy milyen benyomásokkal tért vissza a fővárosból.

— Csak a legjobbakat mondhatom — válaszolt készséggel a népszerű NAC-vezető — mind a négy fiú a

legjobb benyomást tette a szövetségi kapitányra és minden remény megvan rá, hogy be is kerülnek mindannyian a válogatottba.

— Mit hallott igazgató úr az óvásról?

— Egyelőre semmi komoly lépés nem történt az irányban, hogy bárki is megfellebbeznék a vasárnapi rangadót. A NAC vezetősége szabályszerűen járt el Szegedi igazoltatásánál, az MLSz írásbeli jóváhagyása a kezünk között van, így a legnagyobb uyalommal állunk a dolgok elébe.

RÁDIÓ

SZOMBAT, OKTÓBER 24. Budapest I.

- 5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebrésztő, Torna, Hírek. Közlemények Reggeli zene.
- 10.15 A Honvéd Gépkocsiszertár Lövészegységének zenekara.
- 11.15 Füzessy Emília énekel.
- 11.40 A Közellátásügyi Minisztérium előadásorozata.
- 12.10 Művészlemez.
- 13.30 Honvédeink-üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 A rádiózenekar műsorából.
- 15.20 Szalonótés.

- 16.00 Sztalingrád. Oláh György előadása.
- 17.05 Halló, itt Rádió Budapest. Rádió-ábránd.
- 18.20 Hangképek innen-onnan.
- 19.05 Vitéz Csikós Jenő előadása.
- 19.15 Mindenből mindenkinek. Tarka zenés est.
- 22.15 Lovászi Ferenc cigányzenekara.
- 23.00 Táncczene.

Budapest II.

- 16.30 A földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági felőrája.
- 17.00 Az Operaház előadásának közvetítése: Lohengrin. Dalm. Népszínház. Dalm.

A nagyvárad kir. járásbírósa. Pk. 12.468/1942—6. szám.

IDÉZŐ HIRDETMÉNY

A nagyvárad kir. járásbírósa közölni teszi, hogy Nagyvárad thj. város kérelmezőnek Nagy Jánosné sz. Nagy Mária panaszolt ellen az 1440/1941. M. E. sz. r. 7. §-a egyezségi eljárás iránt indított perében tárgyalására határnapot tűzött és felhívta a feleket, hogy 1943. évi február hó 5 napján délelőtt 8 órakor hivatalos helyiségében (Széchenyi-tér 14 szám, 31 ajtószám alatt) jelenjenek meg, egyszersmind pedig Nagy Jánosné sz. Nagy Mária panaszolt alperes részére — aki ismeretlen helyen tartózkodik — ügygondnokul dr. Boros István nagyvárad ügyvédet nevezte ki.

A bíróság felhívja panaszoltat, hogy a fent megjelölt határnapon és órában személyesen vagy képviselőre jogosult és igazolt meghatalmazott által jelenjen meg, mert ellenkező esetben az ügygondnok fog helyette eljárni.

Nagyvárad, 1942. október 8.

Dr. Horváth Sándor s. k. kir. járásbíró.

APRÓHIRDETESEK

Adás-vétel

Aranyat, ezüstöt briliánsat vásároltarijan dras. ekezeresz, Rakoczi-ut 8. 185

Alsóörkómörö 74-76. számú ház, földdel együtt eladó. 287

Vadászkutyát megvételre keresek. — Cimet Rudolf Mosse hirdetőirodába, Bazárépület. 292

Eladó egy szoba, konyha, kamara és kertből álló magánház, Kálvária-u. 134. szám, Ára 5000 pengő. Tulakörömi lehet Nögáll-u. 5. szám. 291

Egy natur szkunkez kepp elado. — Megtekinthető: Lafavette, Rakoczi-ut 8. 290

Eladó regénytár, Dr. Baditz Miskolc. 151

Állást nyel

Ügyes kifizetőt felvesz a Sándor drogéria, Rakoczi-ut. 285

Állást keres

Fiatall gyermektelen házaspár, házmesteri állást keres eisejére. Cím a kiadóban. 288

Háziasszony támaszul, beteg mellé vagy ehhez hasonló állásba simenne magános, intelligens nő. Leveleket két „Megbízható” jeligére a kiadóba. 289

Vidéki nő, háztartás vezetését vállalja, magános urnó vagy idősebb házaspárnál. Cím a kiadóban. 286

Lakás

Kiadó üres szoba, fürdőszoba használatát elfoglaltsággal bíró idősebb nőnek Városliget-u. 7. Háztulajdonosnál. 292

Hülönféle

Paragázzal poloskát, molyt, tetveket, azok petéit falból, padozat alól, bútorból, felelősséggel irtja, Paragáz szolgálat. Szigligeti-utca 7. szám. Telefon: 14-21. 664

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

KIADÓTULAJDONOS.

SKENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Főszerkesztő: Dr. Pál Árpád. Felelős kiadó: Dr. Scheffler Ferenc a Szent László-nyomda Rt. vezetője.